

Kaczanowska, Wanda

Inkunabuły w Bibliotece im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego : (stan w dniu 31 grudnia 1996 r.)

Notatki Płockie 41/4-169, 21-22

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

INKUNABUŁY W BIBLIOTECE IM. ZIELIŃSKICH TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO (stan w dniu 31 grudnia 1996 r.)

91
Biblioteka im. Zielińskich TNP posiada w swoich zbiorach 83 inkunabuły. 50 pozycji rejestruje katalog opracowany przez Halinę Kostanecką, członka Towarzystwa od 1945 r. Następne zaś inkunabuły (zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami) prezentowane są sukcesywnie w kolejnych numerach "Notatek Płockich".

Celem tego komunikatu jest podanie informacji o 8 inkunabułach, oznaczonych numerami 83-90, zakupionych w 1996 roku.

1. Gregorius IX, papież

Decretales...

Nurnberg, Antonius Koberger, 14932 2° k./4/, 382.
I.P. 2528

Opr. XVI w., skóra tłoczona na desce.

Druk dwubarwny, czarny i czerwony, ok. 360 ręcznych inicjałów w tekście, jeden malowany złotem. Marginalia z epoki na k. 146.

Egzemplarz po konserwacji.

Sygn. XV, 83

Jest to autentyczny zbiór prawa kościelnego utworzony przez papieża, Grzegorza IX.

Decretales - (epistolae) nazywają kanoniści takie postanowienia papieskie, które wydane zostały w odpowiedzi na pytania biskupów lub innych członków Kościoła w kwestiach i wypadkach prawnych oraz postanowienia papieża.

Zbiór ten z polecenia Grzegorza IX ułożono na podstawie poprzednich i dodano nowe, nakazując trzymać się ich w szkołach i sądach. Decretales Grzegorza IX są pierwszym autentycznym zbiorem praw kościelnych.

2. Ambrosius, św.

Operu sancti Ambrosij pars tertia. Opus primu.

Basel, Io. Amerbach, 1492 2° k./291/.

I.P. 263

Opr. XVI w., skóra tłoczona na desce.

Marginalia z epoki. Jeden duży dwubarwny inicjał oraz 50 inicjałów jednobarwnych.

Def. brak zapinek i części okuć, grzbietu, ubytki skóry.

Egzemplarz po konserwacji.

Sygn. XV, 84

Biskup Ambroży (święty) Mediolański, jeden z najślawniejszych doktorów Kościoła katolickiego urodził się w 353 roku. "Opera" jest jedną z jego 29 słynnych dzieł.

3. Gerson Ioannis

Tertia pars oper Johannis de Gerson doctoris christianissimi.

/Strassburg? Io. Gruninger?/, 1488 2° k./359/.

I.P. 2353

Opr. datowana 1539 r., skóra tłoczona na desce.

Nieliczne marginalia i podkreślenia.

Na odwrocie karty tytułowej całostronicowy drzeworyt.

Def. Zaplamione częściowo karty.

Egzemplarz po konserwacji.

Sygn. XV, 85

J. Gerson (1363-1429) - francuski teolog, filozof i mistyk, niezwykle czynny na soborze w Konstancji, jeden z twórców teologii mistycznej, reformator Kościoła. Całość jego pracy składa się z 4 tomów; ten zawiera traktaty o życiu kontemplacyjnym i mistyce. Dorobek naukowy (ok. 400 dzieł) autora a także działalność sprawiły, że należał on do najbardziej wpływowych średnio-wiecznych teologów.

4. Augustinus Aurelius

Tabula diui Augustini in librum psalmodum

/=Explanatio Psalmodum/.

Wenecja, Bern. Benalius, 1493 2° k./14/, 362.

I.P. 646

Opr. XIX w., płsk.

Def. paginacja wielokrotnie pomyłona, karty z niewielkimi ubytkami, bez szkody dla tekstu, ślady zawilgocenia.

Egzemplarz po konserwacji.

Sygn. XV, 86

Augustyn, św., bp. (354-430), filozof i teolog, ojciec i doktor Kościoła, czołowy przedstawiciel patrystyki, główny autorytet filozofii i teologii chrześcijańskiej do XIII w. (augustynizm). Był jednym z najbardziej oryginalnych i twórczych pisarzy chrześcijańskich w starożytności. Poruszał wszystkie zagadnienia istotne dla ówczesnego Kościoła. Wspomina się o 113 jego ważniejszych pracach.

5. Hugo de Sancto Charo

Postilla super Evangelia. /Opera/ p. 4.

Basel, Bern Richel, /XV w./ 2° k. 374.

Opr. deska, skóra biała tłoczona.

Egzemplarz po konserwacji.

Sygn. XV, 87

6. Hugo de Sancto Charo
Postilla super Evangelia. /Opera/ p. 5.
Basel, Bern Richel, /XV w./ 2⁰ k. 362.
Opr. deska, sk ra biała tłoczona.
Egzempl rz po konserwacji.
Sygn. XV,38

Dwa ostatnie druki stanowią czwartą i piątą część sześciotomowej edycji z postyllą Hugona de Sancto Caro (obocznie również Charo) sławnego teologa, dominikanina i kardynała z XIII w. Dzieło ukazało się w Bazylei.

7. Berc hrius Petrus
Repertorium morale. Ed. Ioannes Beckenhab. T. 2.
Nurnberg, Antoni Koberger, 1489 2⁰
k. CCCLXXXIII.
I.P. 391
Opr. skóra brązowa tłoczona na desce.
Sygn. XV, 89

Berchorius Petrus (1290-1362) pisarz, tłumacz i wydawca żył i działał we Francji. Zajmował wiele stanowisk w zakonie aż do przeora klasztoru. Znaczna część jego prac zaginęła.

Repertorium morale ocalało, jest to rodzaj encyklo-

pedii kazn., akcentującej potrzebę szerszego wprowadzenia Pisma św. na ambonę.

8. Formularium instrumentorum ad usum
romanae curiae Romanae.
/Basel, Michael Wenssler, non post 1480 /2⁰ k. 100
Opr. psk. I poł. XIX w.
Def. nieznacznie podniszczony.
I.P. 2207
Sygn. XV, 90

Ten druk dotyczący prawa kanonicznego rzymskiego, wydany w Bazylei w oficynie Michaela Wensslera zamyka listę ośmiu inkunabułów zakupionych przez Bibliotekę im. Zielińskich TNP w roku 1996.

Wszystkie inkunabuły zakupiono poza aukcjami, w korzystny sposób w antykwariatach krakowskich, korzystając z uprzejmości i pomocy pana Stanisława Cieślawskiego, nestora antykwariuszy krakowskich od lat zaprzyjaźnionego z Towarzystwem Naukowym Płockim.

Jeden inkunabuł (poz. nr 7) zakupiono w Antykwariacie Naukowym Anny i Piotra Wójtowiczów na ul. Floriańskiej, zaś resztę w Antykwariacie "Rara Avis" na ul. Szpitalnej.

Wszystkie zakupione druki w sposób znaczący wzbogacają nasz bezcenny XV-wieczny księgozbiór.

Literatura:

1. *Encyklopedia katolicka*. Lublin 1973
2. *Encyklopedia kościelna*. Warszawa 1373
3. *Encyklopedia wiedzy o książce*. Wrocław 1971

4. *Inkunabuły w bibliotekach polskich. Centralny katalog*. Warszawa-Kraków 1970